28ՆԱԻ ԹԻՆԷ Ն. 4968 1912 ՄԱՐՏ 28/10 ԱՊՐԻԼ — ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ — 28 ՄԱՐԹ 1327)(22 ՐԷՊԻ ԻԼԼԱԽԸՐ 1330

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԹԱՐ

ԳԻՆԸ 30 ՊԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65 Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԷ ԳԻՆԵՐՈՒԱՐԸ	Սեռէլիի 6 այլոյ	
Խաբանալ իչին	Լիրա	60	35
Թաւրա իչին	»	85	45
Մէմալիի էճնէպիյէ իչին	Ֆրանգ	20	10

ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ վէ ՀՈՒՄԱՆ ԻԹԹԻՍԱՏ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՏՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իչին այրընա բազարլըգ :
Թապ իթիլէմէէն մէհեաթիպ իթտէ օղուն մակ :

مجموعهٔ اخبار
یك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦

ԹԱՇՐԱԼԱՐ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

ՊԻՐ ԹԷՇՊԻՀ

Մէսէլէյի միլլիյէմիզին պիտալէթինտէն պէրու, հէր թարաֆտան, ֆագաթ խուսուսիյլէ Մուշտան եազըլան մէքթուպլար, զանէթ միւէսսիր վէ մուհիմ օլուպ, պիլհիւմլէ գարիուէնը քիրամըմըզ թարաֆընտան թազտիրլէ, մէհմունիյէթլէ օգուռնամագտա տուր։ Վագտա չէհրիմիզտէ մուգիմ Մուշը միլլէթտաշլարըմըզտան պազբարընը, Թերզեանըն եախտա գաֆատարլարընը իղֆալախընա գարըլմըշ օլմասը՝ մուճիպը թէէսսիֆ օլմուշ տուր, լաքին զանն իտէրսէք, պու կիւն անլէր տաիսի Թէրզեանըն չարբրդ բօլիթիգասընա, միլլէթի ալէյհինտէքի թէշէպպիւսաթ վէ հարաքեաթը դայրը մէշրուէսինէ թէմամիյլէ գանատթ հասըլ իթմիշ օլմալը տուրլար, վէ միլլէթին պու կիւնքի հէրճու մէրճ հալինէ, էլպէթթէ, էֆրասը միլլէթտէն օլմայարըշլա քէնտիլէրի տէ միւթէէսսիֆ վէ միլլէթլէ միւթթէֆիգ տիրլէր։ Զանէն Մուշտաքի հէմշէհրիլէրինին վէ միլլէթտաշլարընն զայէթ մագուլ վէ մանթըգի սուրէթտէ եազտըգլարը մէքթուպլար, մէգալէլէր՝ քէնտիլէրինի միւթէշէպպիհ իթմիշ օլսա կէրէք տիր։

Մուշ մէքթուպլարը, պայգա պիր հիսս վէ ֆիքր տախի հասըլ իթտիրմէքտէ տիր։ Մուշ կիպի մէրքէզը իտարէմիզտէն, պէյքի տէ մէրքէզը մէտէնիյէթտէն խալի ուզագ, վէ նիհայէթէն ֆագիր պիր մահէլլատէն, էրմէնիճէ մուհիմմ, էսասը վէ բուհուր մէքթուպլար վէ մէգալէլէր եազըլապիլմէսինին ֆիքրիմիզտէ հասըլ իթտիկի միւլահազա շու տուր քի, Մուշ՝ մէրհում ճնտայեան եպսրն իտարէսի ալթընտա խալի Թէրզեզը իթմիշ, միւմայիլէյինին պէն զահմէթ վէ ֆէտաքեարլըգլա աչմըշ օլտուզը մէքթէպլերտէն միւգթէտիր շա կիրտէր եէթիշմիշ, օ տէրէճէտէ քի, պու կիւն օ շակիրտէրին էլլերի գալէմ թութապիլիսօր վէ եազարգլարը մէգալէլէր թազտիր օլսունուեօր։ Մուշտա, հէսսիեաթը տինիյէ գատար հիսսիեաթը միլլիյէ տախի ուեանմըշ տուր, վէ էկէրչի պիր կիւն մէմլէքէթիմիզին օ թարաֆլարը տախի տէմիր եօլլար, թիճարէթ վէ սաիր մէտէնիյէթ վէ թէրզեզբեաթը հազըրէնին ատար վէ միւէսսասաթը միւթթէլիֆէսի իլէ թէզեին իտիլճէք օլուրսա, էհալիի մահէլլիյէնին ճիհէթ պէ ճիհէթ միւսթէֆիտ օլաճագլարընա չիւպհէ եօգ տուր։ Հալպուքի մէրքէզի իտարէմիզէ, մէրքէզը մէտէնիյէթէ բէք եազըն օլան մահէլլէր, մէսէլա Էնգարէ, Ատանա կիպի եէրլէր էհալիմիզ։ Վազիյէթը մէվգիյէլէրինէ, մահէլլի միւթէպէրանընտա խալի սէրվէթ սահիպլէրի պուլունմասընա, վէ հէլէ Ատանա իչին եէրլի վէ էճնէպի խայրխահլարտան ֆիւլիյէթլի իեանէի նազտիրէ թօրանմըշ պուլունմասընա բաղմէն, պու կիւն, մանթազամ պիր միլլի մէքթէպ պիլէ մալիք տէյիլ տիրլէր։ Օրալարտաքի միլլէթտաշլարըմըզ՝ էճնէպի լիսանլարա վագըֆ օլմագ յէօյլէ տուրսուն, լիսանը մատէրզատլարընը պիլէ թահսիլ իթմէմէքտէ, պիլմէմէքտէ տիրլէր։

Մուշ վէ էմտալ օլմագ իւզրէ խիմլէրինի վէրտիկիմիզ իքի մահէլլէր, քէնտիլէր է բինէ Առաջնորդ օլմըշ օլան Գերապայծառլարա պու հալի պօրէլը տըրլար։ Ֆիլվագը, Մուշ, Ներսէս Ճնտեան կիպի միլէթբէրվէր վէ ղայեուր պիր Մխիթարեան Եպիսկոպոսրն ղայրէթը ֆէվդէլատէսի վէ ֆէտաքեարլըզըյլա մուանթազամ մէքթէպլերէ նայիլ օլմըշ, վէ Մխիթարեանլար կիպի միւքէմմէլ մուալլիմլերին իտարէսի վէ նէզարէթը թահթընտա թալիմ ու թէրպիյէ կէօրմիւշ տիւր։ Ճնտոյեան Գերպծ., քէնտի չախսի մէնֆաաթընը, հրրսը շանընը՝ իտարէ իթտիկի ճէմաաթըն թէրազգըսընտա արամըշ, վէ էկէրչի մահէլլի մէվգրի միւսայիտ օլսա, ճէմաաթընտա զէնկինլէր պուլունսա, վէ տախիլէն եախտա խարիճտէն արզու իթտիկի մէրթէպէ մուավէնէթը նազտիյէ էլէ կէչիրսէ, պու կիւն Մուշ, տահա միւքէմմէլ վէ ղըպթէպախշ հալտէ օլապիլիր իտի։ Հալպուքի իշար իթթիկիմիզ տիկէր մահէլլէր Առաջնորդլարը, քէնտի չախսի չէրէֆ վէ նուֆուզլարընը, ճէմաաթը նատան վէ ճահիլ սազլամագտա արամըշլար, ճէմաաթըն թէմայիւլաթը միլլէթբէրվէրսնէսինէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէմիշլէր, վէ հէլէ Ատանատա, Թերզեան Գերապայծառըն զէմանընտա աչըլմըշ օլան մէքթէպլեր, մահզա պիր թազբմ սաֆտիլ խայրխահլարտան բարա չէքմէք մագսատիյլէ վէ կէօզ պօյամազ գապիլինտէն օլուպ, հիտարիյէթտէ հէման տայա ասարը թէրազգը կէօրիւլմէմիշտիր։ Պու կիւն, նէ՝ Ատանա, նէ՝ Էնգարէ մէքթէպլերիմիզտէն եէթիշմիշ օլան թալեպէնին հիչ պիրինտէն, մէսէլա միլլէթճէ իհթիլաֆըմըզագգընտա տօղրու վէ մանթըգի պիր մուահաքէմէ իլէ եազըլմըշ պիր մէգալէ, պիր մէքթուպ ալամատըղըմըզ՝ պու սէօյլէտիկիմիզէ աչիքտար տէլիլ տիր։

Իչթէ, ճէմաաթըն ագլը երէնլերի, պու բալաթընը հիսս իթտիկինտէն, վէ կէօրտիւկիւնտէն նաչի տիր քի, հիչ օլմազսա պունտան սոնրա Սթամպօլ կ-Բաթրիգլիկինէ վէ Թաշրա Մէրխասալրգլարընա, միլլէթբէրվէր, մէնֆաաթը զաթիյէսինի, վէ հրրսը շանընը, միլլէթին թէրազգրեաթընտա արաեան բուհանլիլերին ինթիխապ վէ թայեինինէ, վէ թաշրալարտա միլլէթիմիզ էվլատընա, քէնտի լիսանը մատէրզատլարընը, թարիխի միլլիլերինի տախի էօյրէթէճէք վէ հիսսիեաթը գավմիյի մուահաֆազա իլլէմէքտէն ութանմասերպ, պիլաքիս պունու չէրէֆ վէ վազիֆէ ատտ իթմէյի պիմէլերինի քէնտիլերինէ պիլտիրէճէք մէքթէպլեր աչըլմասընա, վէ պունուն իչին մունթազամ պիր միլլէթ նիզամն ամէսի թանզիմինէ, միլլէթին էմլաքընը, միլլէթ նաֆընա թօրանմըշ վէ թօրանաճագ ագչէլերի գոնթրոլ ալթընտա պուլընտրմասա չալըշմագտա տրրլար։

ԽՐԱՏԱԿԱՆ ՄԸ

ԱՌ ԹԵՐԶԵԱՆ ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ

Տէ՛ր,

Գիտեմ որ այժմ սանկ-նանկ թերթերը կարդալ չէք հաճիր, ինչու որ առանց կարդալու ալ լաւ գիտէք որ ինչեր աղաւաղած են այդ թերթերուն մէջ. անաարանաւան տեղացող այդ ածականները ձեզի պատիւ չեն բերեր. թողուցէք այդ գժտութեան խնձորը. բաւական է ժողովուրդը խռովեցիք։ Ապաշխարութեան օրերու մէջ ենք. Զատկուան Ս. Հաղորդութեան արժանանալու պատրաստականութեան մէջ պէտք է ըլլանք. չէ որ այդպէս կը քարոզէք միշտ դուք և ձեր պաշտօնեայները։ Բայց այդ պարտքը մի միայն ժողովուրդին վրայ դրուած է. դուք երբէ՞ք բաժին չունիք հոն. ո՛չ. ընդ հակառակն այդ սրբազան պարտքը աւելի ձեր վրայ կը ճնշէ. դուք ժողովուրդին բարի օրինակ պիտի հանդիսանաք. ժողովուրդ՝ ոչ միայն ձեր խօսքերուն, այլ մանաւանդ ձեր գործերուն կը հեաեւի։ Օն ուրեմն, ո՞վ մարդ. դուք ալ պատրաստուեցէք այս Զատկուան Հաղորդութեան, որովհետեւ «Որ ոչ մերձենայ հացին և գինւոյ իմոյ՝ չի՛ք նոցա փրկութիւն» ըսած է Յիսուս, և կ'աւելցընէ ըսելով. «եթէ եղբօրդ հետ խէթ մը ունիս՝ թող զպատարագդ և գնա նախ եղբօրդ հետ հաշտուիր»։

Ուրեմն, մտածէ վրադ. Յիսուսի խօսքեր են ասոնք. ամբողջ ազգի մը հետ գժտուած ես. մտածմունքներդ ըրէ՛. լա՛ւ քննէ խիղճդ. յիշէ՛ մեղքերդ. աղաքատաց անունով այնքան դրամներ հաւաքեցիր, տուի՞ր արդեօք— ո՛չ, և ոչ մէկ դրամ իսկ տուիր։ Ժողովուրդին հետ ինչպէս որ պէտքն էր անանկ վարուեցա՞ր.— ո՛չ. մանաւանդ ինչպէս որ պէտք չէր՝ անանկ վարուեցար և ոչ հեզ եղար, ոչ պարկեշտ, ոչ հիւրասէր. ընդհակառակն թշնամանող, հարկանող, կռուող, արծաթասէր, գայթակղեցնող, անսէր, ոխակալ, ինչ որ պէտք չէր Եպիսկոպոսին ուենալ։

Ո՞վ մարդ, որքա՞ն մոլորած ես. Աւետարան երբէք չկարդացի՞ր, եկեղեցի բընաւ չգացի՞ր, երբէք չլսեցի՞ր որ Պօղոս առաքեալն ինչե՞ր կը քարոզէ. «Որ օք կը գայթակղեցուցէ զմի ի փոքրկանցս յայսցանէ՝ լիս հաւատացելոց, լաւ է նմա եթէ կախիցի երկայն իշոյ ընդ պարանոց նորա և ընկղմեսցի ի ծով». ու դարձեալ ու դարձեալ կ'աւելցընէ. «Եթէ ալ ակն քո գայթակղեցուցանէ զքեզ, հան զնա, և ընկեայ ի քէն»։ Ալ ի՞նչ կը մեղադրես ժողովուրդին. Ատուած այդպէս կը հրամայէ, որովհետեւ դուն կը գայթակղեցընես ամբողջ ազգ մը և ազգ՝ իրաւունք ունի զքեզ հանելու իր մէջէն և ի բաց ձգելու. օն ուրեմն, ե՛լ, շուտ ելիր ժողովուրդին մէջէն. շուտ հրաժարականդ տո՛ւր, քանի որ աչքերդ չոր են. դուն արժանի չես այդ պաշտօնիդ. դուն ատող ես, նախանձոտ ես, սէր չունիս, լրտուն օրինաց սէր է։ Յովհաննէս Մկրտիչ կը փափագէր որ իր բոլոր կեանքին մէջ սէր քարոզած ըլլար, և Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Եթէ զլեզուս մարդկան խօսեցնեմ և զհրեշտակաց, և սէր ոչ ունիցեմ, եղէ ես իբրեւ զպղինձ՝ որ հնչէ, կամ իբրեւ զծնծղայս որ ղողանջեն»։ և կ'աւելցնէ. «Սէր ոչ նախանձի, ոչ հպարտանայ, ոչ յանդգնի, ոչ զբղռի, ոչ խորշի չար»։ Մինչդեռ դուն այդ ամէնը քու մէջդ ունիս. կրկին կ'ըսեմ. թո՛ղ այդ ածուդ, տո՛ւր հրաժարականդ։ ուշ կամ կանուխ կոյս դիտէք որ ոչ զՁեզ փառաբանելով և ոչ ալ Ձեր արժանիքը գնահատելով, այլ մանաւանդ նախատինքներով, թուքերով ու Ձեր անուան խել մը անպատուաբեր խօսքերով լեցուն են անոնք։

Դուք ինքզինքիդ կատարեալ հովիւ մը կը ձեւացնէք. ամէն կարգ ու կանոն Ձեզ կ'ուզէք սեփհականացնել. ոչխարներդ կ'ուզէք Ձեր քմայքին համաձայն պտտցնել. Թերեւս օր մ'ալ սպանդանոց տանիք զանոնք (լատինութեան)։ Բայց Դուք շատ անկատարեալ հովիւ մըն էք, և ժողովուրդ ոչխար ըլլալէ շատ հեռու։ Անիկա չհեաեւիր Ձեզի պէս հովիւ մը, որ զանոնք պիտի առաջնորդէք դէպ ի խարխորաս։ Ու այդ պատճառաւ Դուք ժողովուրդը կ'ատէք ու կ'ատուիք. կը նախատէք ու կը նախատուիք. Դուք ազգը կ'ուզէք կործանել, ու ազգը զՁեզ ազգակործան կ'անուանէ. Դուք ազգը կը դաւաճանէք ու ան զՁեզ դաւանճան կը կոչէ. Դուք իրաւունք չունիք այդպէս վարուելու, բայց ազգը իրաւունք ունի Ձեզ շատ բան ընելու, որովհետեւ ազգը զՁեզ սիրեց, իսկ դուք զայն ատեցիք. ազգը զՁեզ ցնծութեամբ ու կեցցէներով այդ Փահուն բարձրացուց, իսկ Դուք կ'ուզէք անպատուելով վար իջնել։ Ասոր համար ես կը կարծեմ որ Դուք չէք գիտեր ըրածնիդ, ու այնքան զգայուն, այնքան ՀՁազգրդիւ դարձած էք, որ ճընճղուկ մըն ալ եթէ պատուհանիդ ապակին զարնէ՝ դուք կը սոսկաք, կ'ահաբեկէք, կարծելով թէ մի գուցէ Երամեան Արամ էֆէնտին, ժողովուրդին այդ մեծ ներկայացուցիչն ըլլայ, ու ձեռքէդ բռնելով վար, գահէդ վար ձգէ զՁեզ՝ ինչպէս Համիտը։ Այնքան սիրահարուեր էք այդ գահին վրայ, ինչպէս թիթեռնիկ մը՝ վարդի թերթին վրայ։ Կը կարծէք թէ դուք երբէք չմեռնիք, կամ մեռնելնէդ վերջն ալ այդ աթոռը, այս ժողովուրդն ալ մէկտեղ հետդ պիտի տանիք հոն, դրախտ, դուք երկրորդ չատուած մը ըլլալու և ժողովուրդն ալ ձեր հրեշտակները ընելու մտօք. բայց դուք շատ կը սխալիք. դուք պիտի երթաք ու այդ աթոռը հոտ պիտի մնայ, ինչպէս որ ձեր նախորդներն ալ թողուցին զայն ու գացին։ Սակայն ես կը վստահեցնեմ զՁեզ որ ժողովուրդը ձեր հետը դրախտի ալ չի պիտի ուզէ գալ, և թէ ձեզի պէս չատուծոյ մը առջեւ սատանաներ պիտի ըլլան, որոց ատամներէն կրակ պիտի ցայտի ու զՁեզ պիտի չանթահարէ, փչրէ։

Ահա այդ ամէն պատճառներով է որ դուք կ'ատէք ժողովուրդը, ու ան զՁեզ կ'ատէ, օրաթերթերուն մէջ կը խայտառակէ, բռնակալ ալն կ'անուանէ։

Սակայն ես զՁեզ չեմ խայտառակեր ակէ եաք և ոչ ալ կ'ուզեմ զՁեզ անպատուել՝ եթէ տեղի չտաք խայտառակուելու ու անպատուելու. ես եկած եմ իմ այս խրատականովս ձեզի ուղղութեան ճանապարհին քերել, սպեղանի մ'ըլլալ ձեր հիւանդ մտքին։ Թերեւս ես ձեզմէ պզտիկ և քիչուս ըլլամ, սակայն գիտէք որ երբեմն պզտիկները կրնան մեծերուն, գիտուններուն վարժապետները, ուսուցիչները ըլլալ։

Ուստի Թերզեան Գերապայծա՛ռ, ձեր անուան տեղացող այդ ածականները ձեզի պատիւ չեն բերեր. թողուցէք այդ գժտութեան խնձորը. բաւական է ժողովուրդը խռովեցիք։ Ապաշխարութեան օրերու մէջ ենք. Զատկուան Ս. Հաղորդութեան արժանանալու պատրաստականութեան մէջ պէտք է ըլլանք. չէ որ այդպէս կը քարոզէք միշտ դուք և ձեր պաշտօնեայները։ Բայց այդ պարտքը մի միայն ժողովուրդին վրայ դրուած է. դուք երբէ՞ք բաժին չունիք հոն. ո՛չ. ընդհակառակն այդ սրբազան պարտքը աւելի ձեր վրայ կը ճնշէ. դուք ժողովուրդին բարի օրինակ պիտի հանդիսանաք. ժողովուրդ՝ ոչ միայն ձեր խօսքերուն, այլ մանաւանդ ձեր գործերուն կը հեաեւի։ Օն ուրեմն, ո՞վ մարդ. դուք ալ պատրաստուեցէք այս Զատկուան Հաղորդութեան, որովհետեւ «Որ ոչ մերձենայ հացին և գինւոյ իմոյ՝ չի՛ք նոցա փրկութիւն» ըսած է Յիսուս, և կ'աւելցընէ ըսելով. «Եթէ եղբօրդ հետ խէթ մը ունիս՝ թող զպատարագդ և գնա նախ եղբօրդ հետ հաշտուիր»։

Ուրեմն, մտածէ վրադ. Յիսուսի խօսքեր են ասոնք. ամբողջ ազգի մը հետ գժտուած ես. մտածմունքներդ ըրէ՛. լա՛ւ քննէ խիղճդ. յիշէ՛ մեղքերդ. աղքատաց անունով այնքան դրամներ հաւաքեցիր, տուի՞ր արդեօք— ո՛չ, և ոչ մէկ դրամ իսկ տուիր։ Ժողովուրդին հետ ինչպէս որ պէտքն էր անանկ վարուեցա՞ր.— ո՛չ. մանաւանդ ինչպէս որ պէտք չէր՝ անանկ վարուեցար և ոչ հեզ եղար, ոչ պարկեշտ, ոչ հիւրասէր. ընդհակառակն թշնամանող, հարկանող, կռուող, արծաթասէր, գայթակղեցնող, անսէր, ոխակալ, ինչ որ պէտք չէր Եպիսկոպոսին ուենալ։

Ո՞վ մարդ, որքա՞ն մոլորած ես. Աւետարան երբէք չկարդացի՞ր, եկեղեցի բընաւ չգացի՞ր, երբէք չլսեցի՞ր որ Պօղոս առաքեալն ինչե՞ր կը քարոզէ. «Որ օք կը գայթակղեցուցէ զմի ի փոքրկանցս յայսցանէ՝ լիս հաւատացելոց, լաւ է նմա եթէ կախիցի երկայն իշոյ ընդ պարանոց նորա և ընկղմեսցի ի ծով». ու դարձեալ ու դարձեալ կ'աւելցընէ. «Եթէ ալ ակն քո գայթակղեցուցանէ զքեզ, հան զնա, և ընկեայ ի քէն»։ Ալ ի՞նչ կը մեղադրես ժողովուրդին. Ատուած այդպէս կը հրամայէ, որովհետեւ դուն կը գայթակղեցընես ամբողջ ազգ մը և ազգ՝ իրաւունք ունի զքեզ հանելու իր մէջէն և ի բաց ձգելու. օն ուրեմն, ե՛լ, շուտ ելիր ժողովուրդին մէջէն. շուտ հրաժարականդ տո՛ւր, քանի որ աչքերդ չոր են. դուն արժանի չես այդ պաշտօնիդ. դուն ատող ես, նախանձոտ ես, սէր չունիս, լրտուն օրինաց սէր է։ Յովհաննէս Մկրտիչ կը փափագէր որ իր բոլոր կեանքին մէջ սէր քարոզած ըլլար, և Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Եթէ զլեզուս մարդկան խօսեցնեմ և զհրեշտակաց, և սէր ոչ ունիցեմ, եղէ ես իբրեւ զպղինձ՝ որ հնչէ, կամ իբրեւ զծնծղայս որ ղողանջեն»։ և կ'աւելցընէ. «Սէր ոչ նախանձի, ոչ հպարտանայ, ոչ յանդգնի, ոչ զբղռի, ոչ խորշի չար»։ Մինչդեռ դուն այդ ամէնը քու մէջդ ունիս. կրկին կ'ըսեմ. թո՛ղ այդ ածուդ, տո՛ւր հրաժարականդ։ ուշ կամ կանուխ

ժողովուրդը զքեզ պիտի փչրէ. Իջի՛ր այդ գահէն, քաշուէ՛ խոստովանաւորդ. հան լաց մեղքերուդ վրայ. ըսէ՛ «Ցէր Աստեանակայն արտասուալից աչքերով և ես ու ժողովուրդը Թող աղօթենք Ձեր ու մեր մեղաց Թողութեանը համար։

Գ. ԿԱՐԱԳԵՏԵԱՆ

Մուշ, 21 Փետր. 1912

ԹԵՐՁԵԱՆԻՆ ԴԷՄ ԻՐԱՒԱՑԻ ԲՈՂՈՔՆԵՐ

Կրնամ ըսել ամէն գրիչ Թերզեանին դէմ բան մը գրեց. որովհետեւ ամէն սիրտ զգաց դառնութիւնը այն ոչ-ժողովրդասէր գաղափարին որ իրմէ բղխեցաւ։ Ու չգրելը՝ կարծես յանցանք մըն է գործուած ոչ միայն հանդէպ Հայոկաթողիկէ Հասարակութեան, որ այսօր չարաչար կը տուժէ այդ անձնաւորութեան ձեռքին տակ, այլ և մեզանչուած մըն է ժողովրդային այն ամէն զգացման և իրաւանց դէմ, զորս առաթուր ընել կ'ուզէ Թերզեան Գերապայծառը։—

Արդարեւ մարդ կ'ապշի մտածելով որ եկեղեցական սքեմին ներքեւ խիղճ ձեւացնող այդ փառասէր կեանքը ունեցաւ բացարձակ իշխելու տենչ մը թերեւս աշխարհային բռնակալներէ ալ աւելի. որովհետեւ այդ բռնակալները իրենց կարողութեան լայն ասպարէզներուն մէջ զուցէ բրած չեն այնչափ օրչափ Թերզեանը կ'ընէ իւր եկեղեցականութեան անձուկ և բռնանալու անյարմար սահմանին մէջ։

Սակայն. «Տուր զզօրութիւն, փարձէ զհաւատ» կ'ըսէ առածը։— Եթէ աշխարհս մէջ Թերզեան Գերապայծառին գաղափարն ունեցող ամէն անհատ— չըսենք ամէն եկեղեցական— քիչ մը աւելի իշխանութիւն ունենար իր ձեռքը, ինչ՞ պիտի չընէր՝ նոյն իսկ ամբողջ ժողովրդեան մը դժբախտութեան ուերակներուն վրայ կանգնելու համար իւր փառասիրութեան բագինը։ Ատուած փրկէ այնպիսիներէն։

Թերզեան կ'արհամարհէ ամէն ինչ որ ժողովրդային է. կ'ուզէ ոտնակոխ ընել բազմութեան սրտէն բղխած բողոքի արդար շեշտը. չճանչնար ժողովուրդը իբրեւ բանական հոտ մը, այլ իբրեւ անբաններու խուռնբ մը, որ ամէն բանի մէջ իւր հրամանին և իշխանութեան կոյր հետեւողն ըլլայ։ Կարծենք այս է իր ներքին վարդապետութիւնը, զոր պաշտպանելու համար փաստաբանութեան մը կը կրթնի, կրօնը կը բերէ մէջտեղ. չի գիտէ թէ այն է միակ ճամբան՝ որ մը իւր փառասիրութեան յաղթանակը կանգնելու ի դիմաց աշխարհի և ցուցնելու ինքզինքը։

Աւա՜ղ, ո՞վ կրնայ չցաւիլ տեսնելով որ Յիսուսի քարոզած այն հեզահոգի կրօնի մը վարդապետութիւնները աշխարհահայեաց մտածումներով տգորուած մարդերու յանձնուին. մարդ մը, հոգեւոր պետ մը մանաւանդ որ իւր ժողովուրդը սուրիներով բնաջինջ ընել պիտի ուզէր, եթէ կարենար, սոսկ իր մարդկային կիրքը լաւցնելու համար։

Թերզեան Գերապայծառը ապերախտութեան նշանակելի օրինակն ալ տուաւ հալածելով ժողովուրդ մը՝ որ քիչ առաջ «կեցցէներով ղինք Պատրիարքական աթոռը բարձրացուց. կարծենք վսեմ հոգւոյ գործ չէ այս. անվայել մանաւանդ ազգի մը պետի, որը ամէն բանէ առաջ սիրաշահող և խոհեմ հոգւով մը պէտք է օժտուած ըլլայ. այս է գլխաւոր արժանիքն մեծի մը։

Ահա այս և այլ պարագաներն աչքի առջեւ ունենալով և Թերզեան Գերապայծառի լուրջ խորհրդածութեան ներկայացնելով զանոնք, թող ներուի մեզ ըսել թէ՝ խեղճ Հայոկաթողիկէ հասարակութեան գլխուն բացուած ներկայ խռովութեանց բոլոր երեւոյթներուն մէջ, չենք գտներ ոչ մէկ արդարացի պատճառ որ խօսի ի նպաստ Թերզեանի։

Ի զուր կը ջանայ ինք այլ և այլ գրուածներով իր սկզբունքը պաշտպանելու, այդ գրուածքները որքան ալ կրօնական խղճահարութիւն ձեւացնեն, չեն կրնար սակայն խաբել հասկցողները, անոնց վարպետ բացատրութեանց սակէն դիւրին է հանել զրոյներու միւս այլ դիտաւորութիւնը. այն է շահագործելու և իշխելու տենչը։ Այս այսպէս է, և ինչո՞ւ վիրաւորուիլ երբ ներկայ դարուս մարդկութիւնը՝ չնորհիւ իւր մտքի լայն հայեցողութեան, չի խաբուիր արտաքին երեւոյթներէ և կը փնտռէ ամէն գործոյ մէջ ներքին իսկութիւնը, ներքին արժանիքը։

Ահա՛ այս տպաւորութեանց ներքեւ, երկու խօսք ալ ձեզ ուղղեմ, ո՛վ Թերզեան Գերապայծառ. կ'ուզէի ըսել՝ մինչ վայելչ է որ կիրքն ու կամապաշտութիւնը այնքան արմատանան հոգեւոր պետի մը մէջ, մինչեւ մոռցնել տան անոր՝ Յիսուսի կեանքին՝ սէր և խաղաղութիւն ներշնչող այնքան գեղեցիկ օրինակները և մինչեւ ե՞րբ սատէք ձեր խղճի ձայնին, որ —գիտեմ— յար կը թախանձէ զձեզ այլեւս առիթ չըլլալ մեղաց. որովհետեւ բաւ են արդէն եղածներ։

Ժողովուրդը չարաչար յուզուած է այսօր, և հոգիներն մահացու գայթակղութեան մէջ՝ ձեր յամառութեան առիթով։— Ձեր միակ ճամբան է քաշուիլ այդ ասպարէզէն, եթէ կը սիրէք հոգւոց փրկութիւնն և եթէ կ'ուզէք Քրիստոսի պաշտօնեայ կոչուիլ։ Որովհետեւ դուք ալ գիտէք թէ արժան չէ սուիններով վարել հօտ մը, որը ձեզ յանձնուած է վարելու բարի հոր մը և սիրաշահող Հայրապետի սրտովն ու գործերովն։

Եթէ չէք կրնար ըլլալ զայդ, եթէ կիրք եղած՝ կը մոռնաք ամէն բան, ուրեմն, հանդուրժեցէք առանց վշտանալու որ ժողովրդեան ձայնը՝ իբրեւ ձայն բազմաց, իբրեւ ձայն իրաւանց և արդարութեան գոչէ ձեր իսկ ականջին. «Անկցի՛ Թերզեան, գահի՛ օյտո՛ւն Թերզեան»։

ՄՇԵՑԻ ՀԱՑ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՄԸ

Մուշ, 14 փետրուար 1912

Մեկնաբանութիւն.— Իշխու մէգալէ, էվվէլեէ տէրճ իտիլիշ, ֆագաթ պունը հավի օլան նիւսխէլէրիմիզ թիւքէնմիշ օլտըզընտան, պազըլարըն արզուսը իւզէրինէ թէքբար նէշրինի թէնսիպ իթիտիք։

ՄՈՒՇ

ԲՈՂՈՔ

ՏԻԳՐԱՆԻ ԵՒ ԻՐ ՀԱՄԱԽՈՀՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

Խմբագիր Տէր,

Ցաւ ի սիրտ կը լսենք, ազգային այս տագնապի միջոցին, մի քանի Մշեցիներու ցոյցերն՝ ի նպաստ Թերզեանի։ Մենք զայրոյթէ և ատելութենէ զատ բան չունինք այդ գաղափարին հեղինակներուն դէմ։

Մշոյ ժողովուրդը, ազգային այս կրուսոյն մէջ, գիտնալով որ իրաւունքը ժողովրդեան կողմն էր, քանի մը փօսքա առաջ, երեք բազմաստորագիր հանրագրութիւններ և ուրիշ գրութիւններ փութացուցած էր կեդրոնը՝ հրատարակուելու համար ընդդէմ Թերզեանի։

Կը կասկածինք մի գուցէ չարամիտներու ձեռքով խափանուած ըլլան այդ գրութիւնները, քանի որ ցարդ լուր մը չառինք այդ մասին։ Այժմ Տիգրանի մը կամ իւր համախոհներուն ըրածներն չեն կրնար արատ մը բերել այդ գրութիւններուն որ ժողովրդեան ձայնն է։ Մշոյ ժողովուրդը այսուհետեւ դէթ նախատինք մը պիտի համարի իրեն՝ այդ «Տիգրան» անուանին տակ հայրենակից մը տեսնելու։ Ատիկա և իր «Մն պաշի» անուանեալ եղբայրն ծանօթ են մեզ արդէն...։ Բարեացակամութեամբ հրաւէր կը կարդանք այդպիսիներուն որ իրենց խելքը չկորած բաներուն չխառնուին. որովհետեւ, հանրային գործ մը՝ բանաւորական շրջանակներու մէջ կեանք մաշեցնողներու լուծելիք գործը չէ։

Իրենք ինչ գիտեն, ի՛նչ ըսել է Հասարակութիւն և ի՛նչ իրաւունքներ պէտք է վայելէ. եթէ հարցուի իրենց, կարծեմ ապշած պիտի նային փոխանակ պատասխանելու։ Քանի որ այդպէս, իրենք ալ հետեւելու էին բազմութեան ձայնին, եթէ չէին ուզեր արգարութենէ շեղիլ և խռովարարի անուն հանել ամբողջ ժողովրդեան մը մէջ։

Սակայն, մենք Մշեցիներս, քիչ մը կը մխիթարուինք ատ մարդկանց ըրածին առջեւ, գիտնալով որ իրենք ալ իրենց ըրածին իմաստը չեն հասկնար, հետեւաբար դրդող մը ունին, որը հասարակ մարդերը իրեն գործիք ընելով իրը կը ջանայ նսեմութիւն մը բերել արդարութեան ձայնին։ Սակայն, կամիլ մը տղմուտ ջուր չէ կարող պղտորել ամբողջ Լինչ Լրակոյտի մը մաքրութիւնը։

Տիգրանները թող գիտնան թէ իրենց գաղափարով չպիտի կրնան Մշեցիի անուան արատ մը բերել յաջս այն խղճամիտ Անձնաւորութեանց որոնք ստանձներեն հասարակութեան մը դատին պաշտպանութիւնը։ Մենք կը յուսանք թէ Կաթողիկէ ժողովուրդը այս մասնակի դիպուածէն չպիտի հետեւցնէ թէ Մշեցիները յետադէմ են և չեն գիտեր բանաւոր ընտրութիւն մ'ընել իրերու ընթացքին մէջ։

Ահա այս նկատումով պարտք կը ըզգանք յայտարարելու թէ Մշոյ ժողովուրդը գաղափարակից է ազգին և անոր ներկայացուցիչ ժողովի հակազդելու ընդդէմ Թերզեանի, որը նոր ինկած է այլեւս Հասարակութեան մը Մեծը կոչուելէ։

Կը խնդրենք, խմբագիր Տէր, որ այս յօդուածը հրատարակէք ի շնորհիւն «Մշեցի» անուան և ի գիտութիւն Կաթողիկէ Հասարակութեան։

ՄՇԵՑԻ ՀԱՑ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՄԸ

Մուշ, 22 Փետրուար 1912

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վարչական ժողովն կէչէն չարչէնպիր կիւնիւ ազատ օլընան իմթիմարնատա վէրիւլէն գարարլարատան պազըսը կիզլի թուլաճագ մահիլէթի հայիզ օլմատըզընտան, պունլարատան պահա իտէպիլիրիզ։ 1. Վարչական ժողովն միւտէթի զաթէն տօլմըշ օլուպ, իչտէն չէքիլմէսի վէ եէրինէ եէնիսինին ինթիխապը լազըմ կէլտիկի միւզաքէրէ օլունարաք, ազատան պազըսը իսթիֆա իթմէյի, տիկէր պազըսը տա իսթիֆաեա մահէլլ պուլունմատըզընտան, մէսէլէյի՝ Միլլէթ մէճլիսի ուսմուսիսնէ արզ իտէրէք, եէնի հէյէթին թէչքիլինի թէքլիֆ իյլէմէյի տէրմիեան իթմիշլէր, հալպուքի միւզաքէրէյէ նէթիճէ վէրիլէմէեէրէք, կէլէճէր իճթիմայէ թաալիգ օլընմըշ տըր։— 2. Թերզեան վէ Ռաքոսեան Գերապայծառլար, պիրի բաթրիգ վէ տիկէրի բաթրիգ վէքիլի մէճլիսի իմզալարընան, հալէա գուլլանմագատա օլտըգլարընան, պու պապտէքի մահզուրլարա մէպնի, մէզքիւր մէճլիսլերին քէնտիլէրինտէն իսթիրտատը, վէ բաթրիգ իլէ բաթրիգվէքիլի իմզալարընն իսթիմալինին մէնի իչին թէտապիրը լազըմէյէ թէչէպիւս օլընմասը, պազը ազա թարաֆընատան թէքլիֆ իտիլմիշ իսէ տէ, ղալիպա պու ճիհէթի նէզաքէթսիզլիք ատտ իտիլտիկինտէն. զանն իսէրսէք, պունատան սարֆը նազար օլընմըշ տըր։ (Պիզճէ չօգ նէզաքէթ՝ սահիպը նէզաքէթէ չօգ զիեան կէթիրիր։ Բաթրիգլիք մէճլիսինիւն կէրի պրընմասը, կէրէք բաթրիգ վէ կէրէք բաթրիգ վէքիլի իմզալարընն իսթիմալինատէն մէն իտիլմէլերի իչին թէտապիրը լազըմէյէ թէչէպիւս իտիլմէի բէք էհէմմիյէթլի տիր։ Եէրինատէ չիտտէթ լազըմ տըր։)

3.— Վարչական ժողովա այիտ էվրագ։ Թերզեան էֆ.նին Վարդապետանոց թարաֆընա նագլի սըրասընատա տիկէր էշեատիւէ պիրլիքատէ գալտըրըլմըշ օլաբիլընատան, մէզքիւր էվրագըն միւսամիլէյհատէն թալէպ իտիլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ վէ տէրհալ նէզտինէ պիր հէյեէթ կէօնտէրիլէրէք իսթէնիլմիշ տիր։ Թերզեան էֆէնտի՝ մէզքիւր էվրագը թէսլիմ իթմէք իւզրէ, Ռաֆայէլ Վ. Էքմէքճեանա իսպարը քէյֆիյէթ իյլէմիշ, վէ միւսամիլէյհ տախի՝ սագլանան էշեա իլինատէն Վարչական ժողով էվրագընը պուլուպ վերեհեկինի սէօյլէմիշ տիր։ — 4. Բաթրիգխանէ եասագճըսը Միքայէլ աղա Ճնտոյեան՝ Թերզեան էֆ.նին բաթրիգլիքատէն ազլինատէն սոնրա, միւսամիլէյհին մայէթինտէ գալամատաճազընատան, վէ մէրգումըն խրտէմաթը սատրգանէսի վէ վազիֆէսինճէ իգթիսարը միւսէլլէմ իտուկինատէն, խրտմէթինտէ իգպասըլա, մասաշընն էվվէլքի կիպի իթասը գարարլաշտըրըլմըշ տըր։ Կէրէք պու մասաշ, վէ կէրէք Բաթրիգխանէնին եէնի գաբուճրաբընն մասաշ՝ Հասութից և Ծախուց խորհուրդը սահտրզընատան վէրիլէճէք տիր։— 5. Գուհրանը հազրրատա պազը ֆէվգէլատէ մէսարիֆաթ իչին Հասութից և Ծախուց խորհուրդը սահտրզընատան մահիյէ 300 զչ. իթասը՝ Վարչ. ժողով թարաֆընատան պուռնատան ագտէմ գարարլաշտըրըլմըշ օլտըզը հալտէ, պու թախսիսաթ եալընըզ պիր այ էվրիլիպ, իւչ այտան պէրի վէրիլմէմիշ օլտըզընտան, թախսիսաթը մէզքիւրէնին կէրէք պագաեասընդն իթասը վէ կէրէք պունատան սոնրա իշարը ախէրէ տէկին վէրիլմէսի՝ մէճլիսճէ գարարլաշտըրըլմըշ, վէ մէզքիւր խորհուրդէյիսինէ իշպու գարար եազըլմըշ տըր։

Մէճլիս, սահիր պազը մատտէլէր իլէ տէ իչթիղալ իթմիշ տիր։

* Բազար իրթէսի կիւնիւ Վարչական ժողով թէքրար իճթիմա իթմիշ տիր։ Մասրիմամը խուսուսիմիզէ կէօրէ, պու իճթիմատա, հիւքիւմէթ թարաֆընատան Բաթրիգխանէնին իհթիեաճաթը իչին վէրիլմիշ օլան վէ Թերզեան էֆ. թարաֆընատան թանսիզ իտիլմիշ օլան 17,884 զչ. վէսէլէսի մէվզուսի պահս օլմուշ, վէ պու մէպլաղ կէրիյէ վէրիլմիշ օլմասընա մէպնի, պիր գբսմընն Բաթրիգխանէնին պազը ֆէվգէլատէ իհթիեաճաթընա սարֆըլա, պագիսինին վէ կէչէն սէնէտէն գալմըշ օլան պագաեանընն տախի պիթթանսիլ, պանգատա հրֆզը գարարլաշտըրըլմըշ տըր։— Արիկան Գերյարգելինին եէտինատէ պուլունան Բաթրիգխանէ մէճրիւնիւն՝ միւսամիլէյհատէն ալընմասը Թերզեան էֆ. թարաֆընատան միւթէսավվէր օլտուզը իչիտիլմիշ օլտուզընատան, պունուն թահգրգրյա իճրատ իճազընա թէչէպիւս իտիլմէսի վէ պիր տէ Բաթրիգխանէ գարու քէհեալըզընա պիկէր պիր զաթըն թայէրինի միւնասիպ օլուպ օլամաեաճաղը միւզաքէրէ իտիլտիկի խապէր ալընմըշ իսէ տէ, հէնուզ պիր գարար վէրիլմէմիշ տիր։ Սայիր պազը մահիմմ մատտէլէր հագգընատա տախի իճրատի միւզաքէրէ օլունմըշ տըր։

* Ս. Զատիկ միւնասիպէթիյլէ, քեաֆֆէյի քիլիսէլէրիմիզ բարլաղ սուրէթատ տանատըլմըշ, խընճախընճա տինատրան մէվճուտ պուլունմըշ, հէր սէնէտէն զիեատէ խոստովանանք օլուպ, Ս. Հաղորդութիւնա եագլայանլար օլմուշ, վէ պիր տէֆա տահա էհալի, Թերզեան էֆէնտի՝ «պու էհալի տինսիզ տիր. մէզհեպսիզ տիր» տէմէսինէ գարշը, տինտար վէ մէզհեպբէրվէր օլտուզընը խպաթ իյլէմիշ տիր։ —Բազար կիւնիւ Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսինատ. Գերյ. Նիկողայոս Ծ. Վ. Գագչեան՝ մաթանթան սուրէթատ հանդիսաւոր, եանի եարը թիւ, եարը սէսլի Պատարագ թագտիս իյլէմիշ տիր։ Բէք չօգ միւթէպէր զէվաթ հազըր պուլունուպ, խիթամը այինատ, քիլիսէնին տաչիրէի մախսուսէսինէ չըգըլարագ. «Տուն օրհնենք» այինի իճրա իտիլմիշ տիր։ Հազըրունա գանվէ վէ չէօրէք իքրամ օլունմըշ տըր։

Գալաթատա Յիսուս Փրկիչ Մայր եկեղեցիմիզ իւր Ս. Աստուածածին Ա. տանիսա, Ս. Երրորդութիւն վէ Բանկալթիսէ Անարատ Յղութիւն վէ քէօյէրսէքի քիլիսէլէքիմիզսէ տախի, մէրասիմը բուհանիէ այնի սուրէթսէ իճրա օլունմըշ, վէ հէր քիլիսէյէ, սէմթլէրի էհալիսի ազգն ազգն կիտէրէք, խոստովանանք օլմուշլար վէ Ս. Հաղորդութիւնա եագլաշմըշլար տըր։

*** Ս. Զատիկին իքինճի բազար իրթէսի կիւնիւ, Գալաթատա Յիսուս Փրկիչ Մայր եկեղեցիմիզսէ, «Անուն Մարեմայ» գինէթի միւնասիպէթիյլէ, Արհ. Մատթէոս Եպս. Սիսլիեան թարաֆընտան «հանդիսաւոր» Պատարագ թագտիս իտիլմիշ, Աւետարանն գրաթընտան սոնրա Գերշ. Հ. Վրդանէս Ծ. Վ. Ուզունեան թարաֆընտան Ս. Աստուածածինի թաղիմէն միւէսսիր պիր ներբող սէօյլէնմիշ, վէ Պատարագն խիթամընտա թափր զինէթի իճրա օլունուպ, օրհնութիւն վէրիլմիշ տիր։ Նաղմաթը բուհանիլէ՝ Ս. Յ. Ոսկեբերան քիլիսէսի դպրապետի ներսէս էֆ. Նին րիհասէթի ալթընտա, մահիր դպրապետլէր վէ դպիրլեր թարաֆընտան մունթազամէն իճրա օլունմըշ տըր։— Քիլիսէ, պու միւնասիպէթլէ կիւզէլճէ տօնատըլմըշ, հէր սէմթէն բէք չօղ տինտարան կէլմիշ, վէ խայլի միւթէպէր զէվաթ հաղը պուլունմըշ տըր։ Խիթամը այնը բուհանիսէ, բուհպան վէ պազը միւթէպէրան իլէ էհալի, քիլիսէնին տարիէի մախսուսսէսինէ չըգարագ, հուզզուրա իքրամլար իտիլմիշ տիր։ Քիլիսէնին կէրէք Մեծ-Փոլովրդապետինին վէ կէրէք Թաղ. Խորհուրդընին, հէր սէնէ կիպի, Մայր եկեղեցիմիզին իչպու զինէթինի բարլաղ սուրէթսէ իճրա իթմէք իւզրէ վագը օլան մէսաի վէ հիմմաթը, շայանը թագտիր տիր։

*** Բազար իրթէսի կիւնիւ Մեռելոց եօրթասը օլտուզընտան, պազը քահանայլարըմըզ վէ խայլի էհալի՝ Շիշլի գապրիթանընա կիտէրէք, իճրաի իպատէթ վէ զիեարէթ իթմիշլէր տիր։

*** Բազար վէ բազար իրթէսի կիւնիւ Մալաթիա մէրխասասը Արհ. Միքայէլ Եպս. Խաչատուրեանը, Ս. Զատիկ միւնասիպէթիյլէ թէպրիք վէ զիեարէթ իչին, սապահան ագշամա գատար միւմանիլէյին Բաթրիգխանէ տախիլինտէքի տարբէր մախսուսէսինէ կէլէն բուհպան, միւթէպէրան վէ ավամը ճէմաաթ հիսապսըզ օլուպ, ումում ճէմաաթըմըզ թարաֆընտան միւմանիլէյին չօղ սուրէթլէ իպրազը ասարը թէվէճճիհ վէ հիւրմէթ իտիլմիշ տիր։ Խաչատուրեան Գերպ., ճէմաաթին պու նիւմանիլերինտէն ֆէվգէլատէ մէնհուն վէ միւթէսսիր գալմըշ, վէ սոն կիւնլերտէ տիւչար օլտուզը ֆէլաքէթտէն տօլայը միւթէսէլլի օլմուշ տըր։

*** Բազար կիւնիւ Աբամ էֆ. Երամեան իլէ Գրիգոր էֆ. Հանիպիար՝ Ս. Զատիկ միւնասիպէթիյլէ, Բում վէ Էրմէնի բաթրիգխանէլերինէ կիտէրէք, բաթրիգլեր հազարաթընա ճէմաաթըմըզ նամընա ըսմը թէպրիքեաթը իչիա իթմիշլեր տիր։ Միւշար վէ միւմանիլէյհիւմա՝ ինթիրս հաթը մախսուսէ իլէ գապուլ օլունմըշլար տըր։

*** Ճէմաաթըն վէ ճէմաաթ մէճլիսի ումումիսինին իչթիրաքը օլմագսըզը, չէրաիթը իթիլաֆիյէ վէ գավանիյնի տէվլէթ ալէյհինտէ Թերզեան էֆ. թարաֆընտան Բօմատա թայէին վէ թագտիս իտիլէն եպիսկոպոսլարա մէրխասալըզ պէրաթլարը վէրիլմէսինի հիւքիւմէթճէ թանթը գարարա ալընմալը՝ թիւրքճէ զազէթալարտա օգուտմըշ տըր։

*** «Սթամպուլ» զազէթասը՝ Պուլբուլտուանը գրաթընտա հազըր պուլունան բուհպանը վէ Գայմագամն ինթիխապընա իչթիրաք իտճէք օլան վէ եախոտ Գայմագամ ինթիխապ իտիլճէք պուլունան բուհպան վէ ավամտան քիմսէյի աֆօրոզ իթմէք իւզրէ, բաթրիկի սապրգ Թերզեան էֆ.նին Վաթիգանտան կէթիրթմիշ օլտուզը էմրտէն, վէ պու էմրմուճիպինճէ Պուլբուլտուի սամինին գըբաաթընտա բուհպանը հազըր պուլընամամասընտան պահալա, միւմանիլէյին իչպուհարէքէթի՝ ճէմաաթը տէվլէթէ գարշը իանանա թահրիք ատտ օլունաճաղընտան, հիւքիւմէթ գարշըսընտա քէնտիսինին վազիյէթինի զանէթ աղբրլաթմըշ օլտուզընը պէեան իտիեօր։

*** Մէզքիւր զազէթա, բաթրիկի սապրգ Թերզեան էֆ.սէպէպիյլէ Բօմա Քիւրսիի չէրիֆի աչըգտան աչըղա մէսէլէյէ տախիլ իտիլտիկինտէն, պու խուսուստա անճագ տիբլօմասի Թարիգիյլէ պիր սուրէթը թէսվիյէ պուլունապիլէճէկինի պէեան, ֆագաթ Թերզեանընը իթթիհամ իթտիկի չարբըզ բօլիթիգանընը սուի նէթիճէլէրի չիմտիէն քէշֆ իտիլէպիլէճէկինի իլավէ իտիեօր։

*** Թերզեան էֆ., չիմտիյէ գատար վագը օլան եօլըզ մուամէլաթը իւզրէրինէ, սոն հաֆթա զարֆընտա պէօյիւք պիր թիւյ տիքմէյէ գալգըմըշ վէ պիր տէրէճէ մուվաֆֆագ օլմըշ իսէ տէ, հարէքէթինին վէխամէթինի չարուզ անլատըզընտան, եախոտ անլաթըլտըզընտան, պէօյիւք պիր բէզալէթ (scandale) ժահէլ վէրմէճէճէք գատար ագըլը պուլընմըշ տըր։ Շէսյլէքի թարաֆը հիւքիւմէթտէն Բաթրիգխանէմիզ 47,884 ղր. թախսիս իտիլմիշ օլտըզընը խապէր ալըր ալմազ, տահա զազէթալարտա եազըլմազտան էվվէլ. Գալաթա Բաթրիգխանէսինին միհրի թահթընտա պիր մագպուզ սուրէթի թանզիմ իլէ, Բաթրիգխանէ գարու քէրեասը սապրգը կէտիկեան Յովհ. Ծ. Վ. մարիֆէթիյլէ Տախիլի Նէզարէթի մուհասէպէսինտէն մէպլազը մէզքիւրը թահսիլ իթտիրմիշ տիր։ Թերզեան էֆ.նին աչիքեար վէ մէսուլիյէթի տավէթ իտէն պիր ճիւրէթի քի, պունա մախսուս սրֆաթը թայէինինի օգուտանլարա իհալէ իտէրիզ։— Միւմանիլէյհ, բաթրիգլիքտէն ազ օլընտըգտան սոնրա, Բաթրիգխանէնին ինթիխապաթը նամընա թարաֆը հիւքիւմէթտէն վէրիլէն պիր մէպլազը, կէօյա էլան բաթրիգ իմիշ կիպի նամըզլ թալէպ իտէպիլիր, նէճէճէոարէթլէ զիմմէթինէ կէչիրմէք իսթէեպիլիր։ Հէր նէ իսէ, Թերզեան էֆ.տէն հէր չէյ մէմուլ օլտուզընտան, պունա տա թէճճիւպ իտիլէմէզ։ Լաքին քէյֆիյէթ, միլլէթճէ խապէր ալընըպ, տախիլիէ, ատլիէ-մէզահիպ վէ մայիէ նազըրլարընա Աբրամ էֆ. Երամեան թարաֆընտան պիլտիրիլմէքլէ, միւշարիլէյհիւմիւն վէ սայր իշլիէնլէրին հայրէթ վէ իսթիզրապընը մուճիպ օլմըշ։ Վէ տէրհալ Վարչ. ժողովընը ագտը իճթիմար իլէ, բաշրանընն միւմանիլէյհտէն կէրի ալընմասը իչին մահքէմէյէ միւրաճաաթա գարար վէրիլմէք իւզրէ իքէն, իշթէ պու տէֆա քէնտի ազըլ հօճալարընընը իսթար վէ նասիհաթլարը իւզէրինէ օլմալը տըր քի, Թերզեան էֆ.՝ 47,884 ղր.ը Ազգային ընդհանուր ժողով վէ Վարչական ժողով Ատենապետի Աբամ էֆ. Երամեանա, Կէտիկեան Յովհ. Ծ. Վ. վէ Գաղրիկեան Պօղոս Գերպ. վասրթաբլյա իրսալ վէ թէսլիմ իյլէմիշ տիր։

Իշթէ պու սուրէթլէ մահքէմէճէ աւէյհինտէ վէրիլէճէկի մուհազագ օլան հիւքմ վէ գարարտան, վէ պէօյիւք պիր բէզալէթ վէ մահճուպիյէթտէն գուրթուլմուշ իսէ տէ, լէքէի ար վէ բէզալէթին թէմիզլէնէմէեճէկի թապիր տիր։

Պու միւնասիպէթլէ, միլլէթճէ սէվիլմիշ վէ հիւրմէթ գազանմըշ օլան բուհանիլերիմիզի Թերզեան էֆ.նին հալէ ալէթ մագամընտա իսթիմալ վէ իսթիխտամ իլէ, անլէրի տէ լէքէտար իթմէսինէ պայգաճա թէէսսիֆ օլունուր։

Թրապիզոն Եպիսկոպոսըզընա Բօմատա թայէին իտիլմիշ օլան Յովհաննէս Գերպ. Նազլեանա խիթապէն՝ մահէլլի Վարչ. ժողովը թարաֆընտան «Աչըգ մէքթուպ» սէրլէվհալը տիւն ագշամ կէճ վագըթ մուհմմ պիր մէգալէ ալտրգ։ Պու կիւն եէրիմիզին միւսատէսի օլմատըզընտան, հապ էլ իճապ ճումա իրթէսի նիւսխէսիզտէ տէրճ իտէճէյիզ։

ԹԵՐԶԵԱՆ ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌԸՆ ԲՐՕԹԷՍԹՕՆԱՄԷՍԻ

Թերզեան էֆ.նին, Ատլիէ վէ Մէզահիպ նէզարէթինտէն քէնտիսինէ եազըլմըշ վէ սոն նիւսխէմիզտէ Բարիզին Իւնիվէր զազէթասընտան նագլէն տէրճ իտիլմիշ օլան թէզքէրէյէ ճէվապէն սատրազամ բաշատ թագտիս իթմիշ օլտըզը չէտիտ բրօթէսթօնամէյի, պիր վէսիգայը թարիխիյէ օլմագ իւզրէ, եինէ «Իւնիվէրսէլ»ճէ մէ իտէրէք, իթիրազատ վէ միւթալէաթըմըզլա պէրապէր կէլէճէք նիւսխէմիզտէ տէրճ իտէճէյիզ։

Անճագ չիմտիլիք չօր գատարը սէօյլէրիզ քի, մէզքիւր բրօթէսթօնամէ՝ եօ գարտան աշաղը եմբօլիքիգ պիր հարէքէթտէն, պիր թագտ թիւրահաթտան, հիւքիւմէթի, քէնտի զիւրիւմիւնճէ, սիեասի վէ բուհանի միւշքիլաթ գարշըսընտա պուլունտըրմագ իսթէմէքտէն, վէ պիւթիւն տէլիլ վէ պիւրհանլարընը, մահզա քէնտի հարաքեաթը դայրը մէշրուտէսինի սալիհէ չըգարմագ իչին, վահի իտտասընա, նէֆֆանիյէթինէ էասս իթթիհամ իլէմէքտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր։

Թերզեան էֆ., մէզքիւր բրօթէսթօնամէսիլէ, հէմ քէնտիսինին, հէմ էակի վէ եէնի Գերապայծառարընը վազիյէթինի հիւքիւմէթ գարշըսընա գաթ գաթ ա. ղըրլաշտըրմըշ տըր։ Հիւքիւմէթ, պու կիւնլիւք, օ բրօթէսթօնամէյէ, քէնտիսինի 24 սաաթ զարֆընտա Բաթրիգխանէտէն չըգարթըպ Վարդապետանց տարիէսինէ վէ Բօմատա թայէին իթտիրտիկի Իերապայծառարընա Պէրաթ վէրիլմէճէճէկինի գարարլաշտըրմագլա մուգապէլէ իտիեօր։ Պունաան տահա սոնրա պաշընտ կէլէճէք իհթիմալաթը իսէ, Թերզեան էֆ. ապա տիւշիւնմէեօր։

Տէվլէթ վէ միլլէթ իլէ ուղրաշմագ, հէմ տէ հազգսըզ սուրէթտէ ուղրաշմագ, գապիլ տէյիլ պաշա չըգամաեաճաղընը, Թերզեան էֆ. վէ զաֆատարլարը հալէա անլաեամաեօրլար։

ՀԵՐՔՄՆԱԳԻՐ

Տէր խմբագրապետ,

Մարտ 24(6 Ապրիլ 1912 և 37 թուակիր «Կաթողիկէ Արձագանգ» անուն շաբաթաթերթին Հայ-կաթողիկէ Պատրիարքարանի վերաբերեալ բաժնին մէջ, Պետական Պուլբուլտուի ընթերցման առթիւ ունեցած ընթացքս խեղաթիւրեալ կերպով ներկայացուցած ըլլալուն համար, հարկ կը տեսնեմ հրապարակաւ ճշդել զայն։

Հոն ըսուած է որ «այս ընթերցումեն վերջ ժողով գումարեր են նոյն եպիսկոպոսի նահագահութեամբ եւ բանի մը որոշումներ առեր։»

Կրօնից տեսուչ Վահէ. Պէհա Պէյի մէկնումէն անմիջապէս յետոյ, ես ալ մեկնեցայ ժողովասրահէն, առ որ հարիւրաւոր անձինք կարող են վկայել. հետեւաբար նոյն օրը գումարուած ժողովին իբր թէ նախագահութեամբս տեղի ունեցած ըլլալը դիտումնաւոր վրիպարտութիւն մ է, զոր կը փութամ հերքել պատուարժան թերթիդ միջոցաւ։

Ընդունեցէք, Տէր խմբագրապետ, մեծարանացս հաւաստիքը։

ՄԻՔԱՅԷԼ ԵՊՍ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ
Առաջնորդ Մելիթինոյ

Բերա, Մարտ 26)8 Ապրիլ 1912

ԻԹԹԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Թաշրալարտա պուլունան պազը քահանայ-ապօնէլէրիմիզ, ապօնըման պէտելէրինին, սապրգը վէճճէ, քէնտի հիսապլարընա կաթողիկոսարանատան թահսիլ իտիլմէսինի թարաֆըմըզա եազմագտա իսէլէր տէ, իսթիլաֆը մալիմիւն զուհուրինտէն պէրու օրատան բաբա թահսիլի պիզիմ իչին գապիլ օլմատըզընտան, զազէթամըզը օգուտմագ արզուսինտէ պուլունան քահանայ-ապօնէլէրիմիզին՝ ապօնէ պէտելէրինի տօղրուտան տօղրու մաթպատամըզա, մանտաթսսթ վէ բօսթա բուլուվէ եախօտ սահր պիր վասրթա իլէ կէօնտէրմէլէրինի իսթար իտէրիզ։

ՄԷՃԼԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻՆԻՆ ՔԻՒՇԱՏԸ

Մէճլիսի վիւքէլանընը սոն իճթիմաընտա, Մէճլիսի սումումինին քիւշատը իչին, Զաթը հազրէթը Բատիշահիյէ թագտիմիտիլմէք իւզրէ թանզիմ գըլընան մազպաթանընն սուրէթի տիր։

Մալիւմը ալի պուլբուլտըզը իւզրէ, իւչ այ զարֆընտա ինթիխապ օլունուպ, իճթիմա իթմէք չարթըյլա հէյեթը սապզամ մէպուսան կէչէն յունվարտա ֆէսխ իտիլէրէք, պազը մահէլլէրտէ ինթիխապաթ իճրա օլունտըզը կիպի, պիր չօղ մահէլլէրտէ տէ մուամէլաթը ինթիխապիէ խթամ պուլմագ իւզրէ օլմասըյլա, ինթիխապ օլունան մէպուսանընն խարճահլարը մահէլլէրինճէ հէվան պիթթէսվիյէ, պիր կիւն էվվէլ եօլա չըգարըլմալարը զըմնընտա վիլաեաթ իլէ միւսթագիլ միւթէսարրըֆլըգլարա Տախիլիէ Նէզարէթի վէքեալէթինճէ թէպլիղաթը ումումիէ իճրա գըլընմըշ օլտուզընտան, սալիֆ իւլ պէեան իւչ այ միւտտէթին նիհայէթի օլան սէնէի հալիէ ապրիլինին Տինճի կիւնիւ, էքսէրիյէթ հասըլ օլտուզը հալտէ, Մէճլիսի ումումինին՝ հուզուրը Հիւմաեունիլէ իճրաի ըէմմ քիւշատը հազգընտա իրատէի սէնիէյի ճէնապը Բատիշահի պուլունտըզը թէզէքքիւր գըլընմալէ, գաթպէի ահվալտէ էմր ու ֆէրմանը հազրէթը վէլի իւլ էմր էֆէնտիմիզին տիր։

ԹԷՎԱՍՍԻՒԹ

Սուլհ չարթլարը հազգընտա պէշ մուազամ տէվլէթլեր թարաֆընտան Գապը Աբի նէզտինտէ վուգու պուլաճաղը պէեան իտիլմէքտէ օլան իսթիմզաճընն սուրէթը իճրասընա տահր մէզքիւր տէվլէթլեր գապինէլերի արասընտա հէնուզ թէմամիյլէ իթիլաֆ հասըլ օլմատըզը բիվաեէթ իտիլմէքտէ, չու գատար քի թէպլիղաթընն էասը հազգընտա իսթիլաֆ գալմամըշ օլտըզը թէէմին օլունմագտա տըր։

Բազար իրթէսի կիւնիւ Ինկիլիթէրրա վէ Ֆրանսա սէֆիրլերի իլէ Ռուսիա վէ Ավսթրիա մասլահաթկիւզարլարը Խարճիէ նէզարէթինէ կիթմիշլեր իսէ տէ, մէզքիւր իսթիմզաճ վագը օլմամըշ տըր։

Եալընըզ միւշարիլէյհիւմ սէֆիրլեր իլէ մասլահաթկիւզարլար՝ նազըր Ասըմ պէյ իլէ վուգու պուլան միւզաքէրաթլարընա, պու մէսէլէյէ տահր ուզուն ուզատիյէ թաաթիի էֆքեար իսթիմլեր տիր։

Բազար իրթէսի ագշամը Պէյօղլը մէհաֆիլը սիասիյէսինտէ, իսթիմզաճընն իչ տէօրթ կիւնէ գատար վուգու պուլաճաղը բիվաեէթ իտիլմէքտէ իսէ։ Տիկէր պիր զանանա կէօրէ, իսթիմզաճ կէլէճէք բազար իրթէսի կիւնիւնտէն էվվէլ վուգու պուլամաեաճագ տըր։

*** Բարիս, 7 ապրիլ.— Մուազզամ տէվլէթլեր՝ եազընտա Տէրսաաադէթտէ իճրա օլընաճագ թէչէպիւսիւն չէքլ վէ սուրէթի հազգընտա հէնուզ թէմամիյլէ իթիլաֆ իտէմմիշլեր իսէ տէ, պու իթիլաֆընն հուսուլի մուհազագ ատտ օլունուեօր։ Ուզլաշըլաճագ մատտէլերտէ չէքլ վէ սուրէթ մէսէլէսինտէն պաշգա պիր շէյ եօգ տըր։ Իթալիա, զաթէն չիմտիտէն թախմին օլընտըզը վէճճէ, պու սոն թէչէպիւս տահր պաշա չըգամաըզը հալտէ, իճրաի ֆաալիյէթէ պաշլամագ իւզրէ, օ զէմանա գատար սաքին տուրմագ իսթէեօր։

*** Բրբի Բարիզիէն զազէթասընտա օգուտմըշ տըր. «Տէվլէթլեր թարաֆընտան եազընտա Սթամպուլտա սուլհ իչին իճրաի

թէչէպպիւս իտիլէճէք տիր։ Ֆագաթ պու թէչէպպիւսիւն նէթիճէսի, չիմտիէն թախմին օլունապիլիր։ Էվրօբանըն միւտաիէսի, էղլէպը իսթիմալէ կէօրէ, չիմտիլիք Օսմանը վէ Իթալիա մուհարէպէսինէ խիթամ վերէմէեճէք տիր։ Բօմա գապինէսի, հարաքեաթը ասքէրիէէ պաշլամայը մուվաֆֆըգ պուլտրը թագտիրտ, անճագ պու թէչէպպիւսիւ միւթէագրպ չարգի Պահրը Սէֆիտտէ հարաքեաթը լաղմէտէ պուլունանճագ տըր։ Պունունլա պէրապէր Իթալիանըն մուհարէպէ մէյտանընը տահա զիեատէ եայմաեանճաղը բէք միւհթէմիլ տիր։

*** «Թանին», մուազզամ տէվլէթլէրին, չու պիր իքի կիւն զարֆընտա Պապը Ա. լինին տէրմիեան իտէճէկի սուլհ չարթլարը հագգընտա խսթիմզանճաթտա պուլընանճագլարընը պէեան իլէ, տէեօր քի, «Հիւքիւմէթը Օսմանէ իլէ Իթալիանըն տէրմիեան իլէճիքլէրի սուլհ չարթլարընըն մուգայէսէսի նէթիճէսինտէ, սուլհընը գապիլ օլուպ օյմատըղընա տաիր հասըլ իտէճէքլէրի գանանմա կէօրէ հարէքէթ իթթիխազ իտէճէքլէրի թապիի տիր։»

ԻԹԱԼԻԱ ՏՕՆԱՆՄԱՍԸ

Նէգարէթը այիտէսինէ կէլէն խապէրլէրէ նէգարէն, էվվէլքի ագշամա գատար Իթալիա տօնանմասը՝ Օսմանլը սուլարընընն հիլ պիր թարաֆընտա կէօրիւլմէմիշ տիր։

ԻԹԹԻՖԱՔԸ ՄԻԻՍԷԼԼԷՍ

Միլանտա չըգան Սէգօլօ զաղէթասընա Վիէննա մուխպիրինէն իշար իտիլտիկինէ կէօրէ, պու սէնէ Իթթիֆագը միւսէլլէսին թէճէտտիւտիւ, Իթալիանըն, Աֆրիգատա իքի վիլայէթի իշհաղ իթմէսի. իւզէրինէ, Պահրը Սէֆիտտէ իհրաղ իլլէտիկի վազիյէթը ճէտտիտէ էսասը իւզէրինէ պինա իտիլէճէք տիր։ (Օսմանլը ազանսը)

Սիս ճէվապթըմզ միւթէպէրանընտան վէ էհլիյէթիյէ կէրէք Իսլամ, կէրէք Սըրիսթիան էհալիսինին մազհարը թէվէճճիւհ օլան Մինաս էֆ. Թէլլալեանընը, թէքրար մահքէմէ ազալըղընա ինթիխապ օլունարղը մէնհունէն խապէր ալընմըշ տըր։

Միւմանլէյին, պու վէսիլէ իլէ թէպրիք վէ մէմուրիյէթինտէ մուվաֆֆագիյէթինի թէմէնի իլլէրիզ։

ՄԷՊՈՒՍԱՆ ԻՆԹԻԽԱՊԼԱՐԸ

Համերաշխական գոմիսիօն նամընա բազար կիւնիւ Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթինին մէրքէզը ումումիսինէ պիր հէյէէթ միւրաճաաթ իտէրէք, կէլէն ոէֆա կիպի, պու տէֆա տահի էրմէնիլէրտէն եալընըզ օն պիր մէպուս ալընճաղը շայեասընընն նէ տէրեճէ սահիհ օլտուղընը սիւալ իթմիշ տիր։ Իթթիհատ վէ Թէրագգը գոմիթէսի՝ պու հավատիսի թէզիպ իլլէմիշ, վէ ուզուն ուզատիյէ միւզաքէրէտէն սօնրա, էրմէնիլէրէ 15 մէպուսլուգ քիւրսիսի հասը իտիլմէսինէ գաթիէն գարար վէրիլմիշ օլտուղը. վէ պունտան պաշգա, միւմքին օլուրսա, պիր եախսա իքի էրմէնի մէպուս տահա ինթիխապընա չալընըլմասը գարարլաշտըրըլմըշ իտուկի հէվապը վէրիլմիշ տիր։ Հէյեէթը մէղքիւրէ՝ պու գարարը բազար իրթէսի կիւնիւ իճթիմա իտէն Համերաշխական գոմիսիօնա թէպլիղ իթմիշ տիր։

*** Էրմէնի բրօթէսթան ճէմիյէթի թարաֆընտան Թուամայեան, Թէնէքէճեան վէ Պէզճեան նամ մուալլիմլէր նամզէտ մագամընտա կէօսթէրիլմիշ տիր։

*** Կեդրոնըն նամզէտլէրի պէր վէճհի աթի տիր։ Մինաս Չերազ, Միքայէլ Նորատունկեան, Տիգրան Քէլէկեան, Միհրան Շիրինեան, Յակոբ Պօղոսեան վէ Տր. Տաղաւարեան էֆ։լէր։

*** Էվվէլքի կիւնէ գառաբ միւխթէլիֆ տաիրէլէրտէ վուգու պուլան ինթիխապլարընը մէճմուը 61է պալիղ օյմըշ, վէ պունլարընը պիրինտէն մատատոը Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթինէ մէնսուպ պուլընմըշ տըր։

*** Ինթիխապլարտա վուգուա կէլէն սուի հարաքեաթ վէ թէչէպպիւսաթա գարշը Իթիլաֆ վէ Հուրրիյէթ Ֆրրգասը իլէ Հնչակեանլար թարաֆընտան մուգամը Սատարէթէ բրօթէսթօնամէլէր կէօնտէրիլմէքտէ տիր։

*** Իգթիհամ զաղէթասը, Սթամպօլ մէպուսլըղընա նամզէտ օլանագլարընը պիր հաֆթաեա գատար գարարլաշտըրըլանաղընը եազբեօր։ Նամզէտլէրին՝ խարիճիէ նազբրը Ասըմ պէյ, ատլիէ նազբրը Մէմտուհ պէյ, նաֆիա նազբրը սապգը Խուլուսի պէյ, «Թանին»ին պաշ մուհարրիրի Հիւսէյին Ճահիտ պէյ, Զօհրապ վէ Հալաճեան էֆ։լէր։ Բէժիտէ մէմուր Մ. Օրֆանիտէս վէ Մ. Ֆարաճի օլանաղը սէօյլէնիեօր։

*** «Թանին», Պէյօղլընտա, միւնթէխիպի էվվէլլիկէ ինթիխապ օլընան 92 Իթթիհատլը նամզէտլէրէն 70ի Իսլամ, 16ը Էրմէնի, 4իւ Մուսէվի վէ 2ի Լաթին օլտըղընը իլան իթմիշ տիր։ Իշէրինէ հիլ պիր Բում եազ տըր։

*** Գառաքէօյ վէ Սամաթիա Իթիլաֆ Ֆըրգասը ազասը, քէնտի տաիրէի ինթիխապիյէլէրինտէ իճրա օլընան սուի իսթիմալաթ վէ թազեիգ սէպէպիյլէ, գուրա վէրմէեճէքլէրինի, սատարազամ բաշտա պա թէլէկրաֆ պիլտիրմիշլէր տիր։

*** Էվվէլքի կիւն Պալաթտա, Բում վէ Թիւրք միւնթէխիպլէրի արասընտա պիր գավկա զուհուր իթմիշ, վէ պաղըլարը եարալանմըշ տըր։

*** Պու կիւն ինթիխապլարընա պաշլանճագ օլան Պէյօղլը միւնթէխիպը սանիլէրի իչին, Իթթիհատըն միւնթէխիպլէրի իչինէ Վռամեան. Ռուբէն Զարդարեան. Արամ Երամեան. Յակոբ Գալֆայեան. Օննիկ Զայեան, Հայկ Թիրեաքեան, Լեւոն Սեզրոսեան, Միհրան Արթինեան. Արամ Հալաճեան, Խնդիր Սիմոնեան, Տիրան Կիւմիշկերտան, Յովհան Պառաւեան, Գաբրեզին Քիւրքճեան, Հրանտ Ասատուր, Սմբատ Քեսթիպեան վէ Օննիկ Տիրանեան էֆ։լէր պուլընմագտա տըր։

ՄԻՀԹԷՖԷՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Բազար կիւնիւ Մէճլիսի վիքէլատա, Մէճլիսի ումումինին քիւչատընտան էվվէլ մէվգբի իճրայէ գանունլաճագ օլան էմլաք գանունը ճէտտինին թէտգիգաթը խիթամ պուլմըշ տըր։

Իրանտա Սալար-էտ-Տէվլէնին պաղը թարաֆկիրլէրի, ճուանա իրթէսի կիւնիւ Քէրմանշահտա Սինէտ Օսմանը չէհպէնտէրխանէսինէ հիւճում իտէրէք, ճամլարը գըրմըշլար վէ պուլտրգլարը էշեայը եաղմա իթմիշլէր տիր։ Միւթեճավիզլէր՝ թէպայը Օսմանիէտէն չօղունու թահգիր իլլէմիշլէր տիր։ Թէհրան Օսմանը սէֆիրի՝ պու պապտէ Իրան խարիճիէ նազբրը նէպահինտէ թէչէպպիւսաթը միւէսսիրէ իճրա իթմիշ տիր։ Թէպրիզ գոնսօլաթխանէսինէ տահի չէհրին զապթա մէմուրլարը թարաֆընտան թէարրուզ օլունարագ, թէհարրեաթ իճրա իտիլմիշ օլտըղընատան, մէղքիւր սէֆարէթ՝ պունունչին տահի թէչէպպիւսաթտա պուլունմըշ տըր։ Իրան հիւքիւմէթի՝ թահգըգաթ իճրասընտան սօնրա, միւթեճասըրլարը թէտիպ իթմէյի վատ իլլէմիշ տիր։

Էրզրումտան իշար օլընտըղընա կէօրէ, Ալաշկերտ էհալիսինտէն 4 քիշի, մունթազամ բասքընլարը համիլ օլարագ. թիճարէթ իչին Գարսա կիթտիքլէրի բրրատա, հուտուտտան իշ սահթ ուզագտա Բուս ասքէրլէրի թարաֆընտան թէլէֆ իտիլմիշլէր տիր։ Պու եօլճըլարըն իւզէրինէ 400 լիրա վէ 1000 մանէթ պուլընմագտա իմիշ։

Թահթը թէվգէֆտա պուլունան ըսթամպօլ մէպուսը սապգը Գօզմիտի էֆ., Զատիկ եօրթուլարընա հիւրմէթէն, մազհարը աֆվը Շահանէ օլմըշ, վէ ճումատա իրթմէսի կիւնիւ պա իրատէի սէնիէ սալը վէրիլմիշ տիր։ Գօզմիտի էֆ., տաղրու խանէսինէ կիթմիշ, վէ օրտտան Բում բաթրիյինի գիեարէթ իտիպ, պատէհու սէրայը Հիւմաեունա կիտէրէք, պաշ մապէյնճի վասրթասըյա Զաթը Շահանէյէ պիր ասրիպէի թէչէքքիւրիյէ արզ իլլէմիշ տիր։ Սատրազամ բաշանընը գօնաղընա տահի կիտիպ, թէչէքքիւր գարթը պրագմըշ տըր։

Ապրիլ 14տէ վուգու պուլաճագ օլան եէնի քէօբրիւնիւն ըէսմը քիւչատընտա Զաթը Շահանէ իլէ վիւքէլա վէ ռիճալը տեվլէթ հազըր պուլունաճագլար տըր։

Մէղքիւր քէօբրիւնիւն եէրինէ վազը ամէլեաթընա պաշլանմըշ տըր։ Քէօբրիւյիւ թէչքիլ իտէն 6 բարչատան Գալաթա ճիհէթինէ ախտ 2 գրամը տիւն Գալաթա էօնիւնէ կէթիրիլմիշ տիր։ Պու բարչալար վէ թէֆէրրուաթը կէճէլերի եէրինէ վազ իտիլէճէք տիր։ Եէնի քէօբրիւնիւն մէնզարէսինէ զարէսի բէք լաթիֆ օլուպ, իւսթգաթ բարմագլըգլարը թիւրք թարզը միյմարիսինտէ եարբլմըշ վէ կիւլ բէնկինէ պոեանմըշ տըր։ Քէօբրիւնիւն ալթ գաթընտա վաբօր իսկէլէլերի վէ ղաեէթ կիւզել ինթիզար սալոնլարը պուլունմագտա տըր։— Քէօբրիւնիւն մէնզարէսինէ զարար կէթիրէճէք օլան էսկի Գատըքէօյ իսկէլէսինին եէնի քէօբրիւյէ բապթ իտիլմէսի գարարկիր օլմըշ տըր։ Էսասէն Սէյրը սէֆաին իտարէսինին սիրարրշ իթթիկի ուզուն վաբօրլարըն կէլմէսի էրէյիճէ կէճիքէճէկինտէ, չիմտիլիք Գատըքէօյ վէ Հայտարբաչա վաբօրլարընընն եան եանա պիր սուրէթտէ եանայմասը սիւշինիւմէքտէ տիր։

Շէհրիմիզին թէզեինաթը իչին թէսսիս օլընճագ վէրկինին թէագիգաթը, Շուրաի տեվլէթտէ իտիթամ պուլմըշ տըր։ Ռուսիա սէֆիրի Մ. տը Կրս՝ Լիվատիատա Զարընն հուզուրընա գապուլ օ. լունտրգտան սօնրա, Պիւքրէշ ավտէթլէ Բումանիա գրալընա վէտանամէսինի թագտիմ իթմիշ օլուպ, եագընտա Բումանիա վաբօրլրա չէհրիմիզ մուվաբէլինէ պէքլէնիեօր։

Նէօլոգոս վէ Ֆարսս զաղէթալարը՝ տիվանը հարպ թարաֆընտան թաթիլ իտիմիշլէր տիր։

Սիսամ պէյի միւթէվէֆա Դօքտաս էֆ.նին ճէնազէսի պու կիւն չէհրիմիզ կէթիրիլէրէք, Թագսիմտէ Այա-Թրիատա քիլիսէսինէ կէօմիւրիլէճէք, վէ եարընն մէրասիմը բուհանիյէ իճրասընտան սօնրա, ալայը իլէ Շիշլիտէ Բուս գապրիսթանընալայը իլէ Շիշլիտէ Բուս գապրիսթանընալայը իլէ Շիշլիտէ տիր։ Ճէնազէ ըէսմինա նագլ իտիլէճէք օլան զէվաթընն, ըէտէնկօթ կիտինէրէք, էօյլէտէն սօնրա ալաֆ. սաաթ կիտինէրէք։ Զաէ մէղքիւր քիլիսէտէ հազըր պուլունմալարը՝ Թէշրիֆաթ միւտիրիլէն իտիլմիշ տիր։—Թէշրիֆաթ միւտիրիլան իտիլմիշ տիր։—Թէշրիֆաթ միւտիրիլէյթինճէ մէրասիմէ իշթիրաք իտէճէք զէվաթ իչին 8ի լանտօ օլմագ իւզրէ 70 արապա թախսիս իտիլմիշ տիր։

Տիւն հարպիէ նազբրը հուզուրը Շահանէյէ գապալ պուլրուլմըշ տըր։

Պէնկազի հէվալիսի ումում գոմանտանը էնվէր պէյին՝ Պէնկազի միւթասարրֆլըղընա թախնին խուսուսը արզը ամրպէտ իւլնա գելընմըշ տըր։

Մէճլիսի ումումինին իճթիմարնտան սօնրա սատրազամ բաշանընը իսթիֆա իտուճէկէնէ տաիր Նօյէ Ֆրայլ Բրէակ զաղէթասընընն վէրտիկի հավատիս բէսմէն թէքզիպ օլընմըշ տըր։

Պու սապահա գարշը Պէյօղլընտա, Զայլագ սօգաղընտա մուզիմ Աշոտ Շէքէրճեան նամ քիմսէնին, ըէվոլվէր իլէ գըզգարընտաշընը թէլէֆ իթտիկի թէլէսիւֆէն խապէր ալընմըշ տըր։ Գաթիլ ֆիրար իթմիշ տիր։ Մագթուլ 20-22 եաշլարընտա պիր գըզ իմիշ։ Սէպէպը ճինայէթ անլաշըլամամըշ տըր։

Տիւն կէճէ Իւսկիւտարտա Եէնի-էշմէտէ լամպաճը Գրիգորը տիւքքանընտան հարիգ զուհուր իտէրէք, իքի գասապ, պիր սէպզէճի, պիր գուրու գանվէճի, սիւտճիւ վէ չայճը տիւքքանլարը եանմըշ տըր։

Սալը բաղարընտա օթօպիւս արապալըգլարընտա չըրագ Նէսիմ, էֆէնտիթինին բալթօսը գօլունը պէնզին իլէ թէմիզլէտիքտէն սօնրա, պիր արա էլլէրինի մանկալըն աթէշինտէ ըսրթմագ իսթէմիշ, լաքին էլինտէքի պէնզին պիրտէն պիրէ բարլամագլա, պիչարէնին եիւզիւ իլէ վիճուտինին պազը ճիհէթլէրի եանմըշ տըր։

Ճումատա իրթէսի կիւնիւ պիր օթօմօպիլ արապասը, Շիշլիտէ զաեէթ սիւրաթլէ կիթտիկի սըրատա, սիւարի գարազալխանէսի էօնիւնտէ, Բաալթի ֆապրիգասընտա եալաբզը Մ. Կրէկուար նամ ֆիմսէյէ չարբըպ տէվիրմիշ վէ թէքերլէյլէր՝ պիչարէնին գապուրկա քէմիքլէրի իւզէրինտէն կէչմէքլէ, պիր գաչ սաաթ սօնրա վէֆաթ իթմիշ տիր։ Օթօմօպիլին մաքինիսթի, արապայը այնի սիւրաթլէ սիւրիւպ, Պէյօղլընտա օթօմօպիլի թէրքլէ, զայպ օլմըշ տըր։

Պէյիւք-Ատատա եաունանը Բէթրօ Անկէլգանտա նամ չախս, Բաագալիա կիւնլերինտէ թապանճա աթարընընտան, տիվանը հարպ թարաֆընտան իւչ այ հապսէճէզասընա մահքիմ օլմըշ տըր։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՍԷՐՄԱՅԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

1912 Փեբր. 29 Պիլանչօսը

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սանտրգտա վէ պանգալարտա նուգուտ	164,366,110	89
Ճիզտանտա	1,321,168,537	89
Բէնին վէ թէէմինաթլա իգրազ օլընան մէպալիղ վէ Բրբոր	361,905,854	34
Հիսապաթը ճարիէ	665,159,872	86
Հիսէ, պոնո, թանվիլաթ վէ էհամ	11,971,100	68
Էշեաի զայրը մէնգուլէ	35,000,000	—
Հիսապաթը միւխթէլիֆէ	13,492,839	26
Ֆրգ.	2,573,064,315	92

ՏԻՒԳՈՒՆԱԹ

Տէբօզիթօ վէ աչըգ պոնօլար	853,235,949	99
Հիսապաթը ճարիէ	1,073,405,807	98
Գապուլ իտիլմիշ բօլիչա	143,681,103	15
Վատէլի տէբօզիթօ վէ պոնօ	34,903,857	06
Հիսապաթը միւխթէլիֆէ	65,837,597	74
Իհթիեաթ ազչէսի	152,000,000	—
Թէէտիէ իտիլմիշ սէրմայէ	250,000,000	—
Ֆրգ.	2,573,064,315	92

Ասլընա մուբաղգ օլուղը բասիգ օլունուր
Մէճլիսի իսարէ բէյիի
Է. ՊԷԹԷՆՕՏ
Իսարէի ումումիյէտէ
մուրախխաս միւտիրլէր
ԷՏՄ. ՖԱՊՐ-ԼԻԻՍ, Գօճ ՊՐԷՆԳԱՐ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

27 Մարտ 1912

	ղլ.	բր.
Թէվհիտ իտիլմիշ էսհ. ում.	97	30
Բումէյի չըմէնտֆէրի ֆր.	207	
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ. Օ.	5	17
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	19	50
» » Թահվ. ֆր.	1	00
Բէժի	15	50
Տէրիսսաատէթ Ըլխթըմ	443	
Տէրգօզ	407	
Ճնատօլը չըմէնտրֆէրի գուբ.	15	47
» » Թահ.	500	
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	343	
» » » Բ.	278	

Սահիպի իսթիեազ կէ
Միւհիրը մեսուլը զաղերա
ՅՈՎՀ. ԹՕԼՈՒՅԵԱՆ
ԻՏԱՐԷԽԱՆԷ
Պէյօղլուեան Թագսիմճաճախի Ն. 65